

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Исследования

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО
УГАРСКУ на годину 6 ф., на
по године 3 ф., на четврт године
1 ф. и 50 новчића.

На ВОЈНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ
и тако остале земље у ЈЕВРОПИ
у АМЕРИЦИ: на годину 70 ера
нама, на по године 10 еранама,
на четврт године 5 еранама.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ЦЕТИЊЕ, 7 новембра.

У Пантеону великих и славних
руских Царева данас се сачувају
цели остаци Његовог Величанства
Цара Александра III. Прадедовске
кости на гробовима Петропавловског
храма још нијесу мењег царског по-
деса, веће очинске радости осјетиле!
А благословени гробови Цара Осло-
бодитеља и блаженопочивше Царице
Матере примају у родитељском загр-
лају гроб Сина свога, на који се из-
дигнују благослови не само цијеле Ру-
сије, цијелог Словенија, и цијелог
Православља него и цијелог човјечан-
ства!

Ми непамо ријечи да парад-
мо тешку жалост, што нам данас
срце притиска. Жалост је та наша
двострука. Прва је жалост братскога
нам рускога народа, коју ми о њим
нераздјелену осјећамо, пошто као што
свој честици сваке његове радости
по грму, по вјери, по светијем преда-
њима наших предака, који су се у
најдирљивим часовима тјешили и самом
мисли, да у Русији Словен господује.
Друга је жалост наша, која потијече
са бујног извора благодарности наше
према Великом Покровитељу наше
Отабине и наше Династије, према Ве-
ликодушном и тако Моћном поцуца-
ном Пријатељу нашега обожавамога
Господара Књаза Никола. Ако се узме
пред очи она радост, што је и најпо-
тоњу нашу козебу испунила, што се
по цијелом Српству продињала, кад је
Цар Александар у свом Двору, таман
кад се наприњавала петогодишњица
од пропсти царства српскога, подигао
чану Господару Црне Горе, чувару Њи-
вота косовских аманета, као јединоме
своме искреноме пријатељу; и кад је
ту једину своју историјску здравцу
поткријепио свезом сродства између
Царске и наше Књажевине Куће; ако
се та радост може данас представити,
да не идемо даље у нашу прош-
ност пуну добротинстава великодуш-
ности Славнијех Предака Александра
III-ег, — само би се тада могла пред-
ставити и наша непамјерна благодар-
ност, из које потичу наше најискре-
није и најсрдљивије сузе на тако раном
гробу Његовом.

На дан овакве жалости, нада се хладном и мрачном гробу предаје тако драгоцењ, тако добротворан, тако племенит живот Цара и човјека, из средине Његовог рија земаљскога, Његове Фамилије, у криду које трудан и мисао наођаше одмора и јединог уживања на земљи, — с очи Његовог народа, ком је био посветио цијело царовање и сам живот, — с овога бије зота свијета, ком је толико добра учинио, над свијема Царевима: Словени зваши Русије, а особито Срби, а међу Србима ми Црногорци, који смо нај-

naše poraženje, i koji Ga jedno-
družno, od mora do Duzana, kao otkri-
ća najiskrenijem suzama oplakuje,
prema velikoj žalosti nađamo i sa-
razmjernu utjehu.

У особи блаженопочившег Цара биле су оличене све врлине братскога нам народа рускога. Ко се не сјећа онога величанственога народног покрета по свој Русији за највишу српску ствар у потоњем нашем рату? Ко није пратио најхуманитарије подмисли и пожртвовања пмућнијех руских студената, кад је Русија страдала од епидемије и од колере? Кома није позната хуманитариност, која дише из руске књижевности? То велико руско срце било је у грудинама Александра III, Који, ослободивши престо руски од туђих упулина, даде маха и могућности том великом срцу да с престола рускога засине, да слободно влада.

Аиотеоза, што цео изображени свијет чини Александру III-ем, у исто је доба и похвала руском срцу, руским човјечанским врлинама, руској пространој природи.

Александар III Јевропи је док-
лао, да се нема рашта бојати од Рус-
тва, него напротив да је оно може
препородити и усрећити чољечанским
својим врлинама.

Тако ми данас на гробу Александра III тјешимо се, прво, што његово велико срце није престало бити, јер оно бије у грудима стотилиног народа руског, бије на престолу рускоме у грудима Његовога Насљедника; и још се тјешимо, што је то руско срце са најмоћнијег престола на земљи задивило Јевропу, и принуђило је, да му се поклони.

Али по оној Хомјаковој „у срцу љубав а у руци гром“, Александар III припремио је Русију тако, да громом у руци може правду у свијету дијелити. Ипак цо изобразили свијет Њему одаје пошту као Цару мира.

То је оно што чини познатка Александра III у свијетској историји, што је Русији дало првенство у свијету, што нам улијева наде у словенску будућност!

У великој нашој тузи дакле, ми се имамо чиме тјешити; а ту утјеху приправио нам је онет Александар III!

Нена је благословен сваки час
Његовог славног царевања!

ЦАР АЛЕКСАНДАР III.

(По «Н. Времени».)

Цар Александар III узанао је на престо у веома тоштини приликама. Русија се још није била опоравила у економском обзору од последица тешког рата 1877—1878 г. и неродне од г. 1880. а у политици обзору трагична смрт Александра II отворила је унутрашњи неред и изванредно опасан тумарање укова. Тада, дотле

Je jedan dio ruskoga naroda bio otopljen
 reformama, otopljen je tekao sa drugom,
 drugi je dio nikada, da se imao pravo
 sporo na putu napretka, a da je najbolje
 sredstvo, da se stignuju ustavljivi umovi,
 ustupiti u ljubavnom duhu.

Цар Александар III, који je tokom mnogo godina, kao Prestolonasledjnik, pažljivo posmatrao, što se radi, pozivao je dobro štaće stvari, da je sebi mogao sastaviti sasvimjajm opredeljena nojam o svakoj i tenkoj sluzbi, što mu je u dno pada. Tako je on shvatio odma svoj pozdaj, i poveo je drjavni brod onijem prijekom, koji je naodno, da će biti najkorisniji za Rusiju.

Прије svega starao se da podigne autoritet samoderžavne vlasti, što je najavio jasno u manifestu od 29 aprila 1881 god., na koju je pozvao, da „utvrdi i udrži za narodno dobro od svakih pokušaja!“ Ono je bio program njegova slavnog poročaja.

Русija se naodila tada u staju preta. Reforme Aleksandra II, ubrzanje jedna za drugom, i između sebe sasvijem neslaganje, stvorile su sasvijem novo stanje stvari, koje je pokolebalo istorijske osnove ručkog života, i trebalo je dugota vremena, da se drжавни organizam prilagodi novom režimu.

За двадесет и šest година било se podržalo sve više i više korištenje arhiva. Pismotvorje je bilo izgubilo znatno dio svojih političkih prava i materijala, ali i dalje je imalo važnu ulogu u razvoju i unaprjeđenju reformi da bi se proširilo samopouzdanje elemenata, koje nijesu bili još priloženi, da se koristi tuju pravila; osim toga, dobili su građanska prava i većinu imalo zemalja, bili su ostavljeni bez potrebnog nadzora i rukovođenja. K o tome treba dodati i moćnu ulogu saskupljenja novijeh elemenata: vođstvo, slobodnog rada, opšte vojničke dužnosti, više ili više slobodne štampa, javna tuđa, bezvlastništvu operacija, slobodnog putovanja iz granice i t. d. Sve ovo od ovijeh elemenata unosio je u ruski organizam novu dozu užurbane, i snaga je imao ulaziti nam, kao da se deset decenija u isto doba izlucili bolesnika, i ako najbolijem, ali jako djelotvornim sred stvima.

Александар III видно је, да Русији није требало новог напретка у војна, ни нових обележања, него хладнога прегледања онога, што се учинило, увидења посвејединоћених недостатака, истребења злоупотреба, које се нијесу биле смањиле у величало, успреху раширеног образовања и јавности, а највише — подизања ауторитета власти.

У томе се смислу и стало радати: прегледао се положај грађани, земљани и судбини; и узете су мјере односно надзора за селачку самоуправу, помоћу аземајех начелника, што је и измештао подигао. У корист интереса одијеленијех стаљина поштините су одијелене земаљске банке за паметно и за селанство, издана су правила о најку селачког и фабричног рада, уведено фабрично надиратељство, обавишени испита отуђивања земаља и уредбено питање о преселовању. У духу по издана власти прегледао је универзитетски устанак, и преобразовано ниже и средње школовање, предлажући право образовање привредној цркви.

Унутрашње реформе Аленасандра III биле су изведене на строго националном основу. Гдје се тачно царствоје државног организирана, најје могло бити ријечи о попуштању сепаратистичким тежама. Узевши на основ начело „Русија за Русе“ он је стао на пут свима оласном мањешје земљопосједника министранца у западној Русији, ограничио је јерепску експлоатацију селаштва, укинуо одјелену управу банаску од централне власти, наставио гарду руску политик у Подевој, почету је половање шестдесетих година, и ако се смиривши с Паном, коначно је укинито предјеловима принастије прибалтички-

јет субординација, и започео преговоре тако изјављујући да је јединиство Русије и да руском историјом привлачиште Финландије. Све је то било у корист рускога јединиства, на којима је Цар упорно тежио у свом царевању.

У економском и финансијском облику, успрех великог страдања од нерођаке 1891 и испрошаног седничног попуштањем губернија, е у збога што су се седици била без никог надзора и руковођења, Русија је учинила да враће царевна Александра III велике успоје. Најважнији су били: ослобођење од иностране зависности односно индустрије, пратурење државног зајма с умањеном интересом, укидање дефицита у државном буџету, откупљење вишњег дијела жељезница и рачу државни од приватних концесионера, прустројство државне банке, стравичање слободних располања са шумама, издање жељезничког законодавства и грађење сибирске жељезнице.

Ступајући на престо, царуларним децемом 4 априла 1881. Цар је дао на знање министарствима државима, да је по-
ставља да „чува општи мир“, да „на Уједи-
ненију приву свега брота о самој себи и
само дуг оброне части своје од опасности
да је може одвратити од унутрашње ра-
боте“. У том је правцу редно да све
привремене свога даровања.

[illegible]

Не гледајући на дубоко уважавању и сједином Цару Нахому и на еродичким снага, на њим на трајници, које су биле пренеа у крн руске дипломатије, Цару Александру III пошло је да руски, да се ослободи од Немачке, која је била заглава на континенту јевропском, на њитиом да оствари стару заветишу машту руског образованог друштва — да утврди пријатељске односе с Француском, којој је била остала усамљена последице пораза 1870.

Сад је свакоме јасно, да је у том тако изодотворном оближењу Русије са Француском иницијатива припадала Александру III, и да је он, осим заштите и такмачења других европских држава, морао одољети дубоком нерасположењу и неразвијаности и многих свема утицајних државника француских, који су се по традицији односили према Русији с великим неповерењем.

Пријateljstvo sa Francuskom sasvim je paraliziralo zamisli trojnog saveza, i na mjesto prijetnje jadranskom miru, naoružani od glave do pete saveznici su zeceli sjetnu pjesmu o blagu mira.

Искрено и дубоко мирољубиво. Али
сандарк III није зауставио ширење руске
силе. Завршивши с чапшу похода на Ток
Топо, и пручивши Ингалас и Аггалас под
Кушом, покоји Цар знатно је рширио
границу Русије каукаском Мери, Сераки
и Памира, и населио је подчињеним Бу
каро.

Са сважењем политичког положаја Русије, misao je usavršavala ruske vojske i ruske države. Već kao prestolonaslednik, Aleksandar III nije odobravao mnoge nove uredbе gr. Milutina, i hrabro je u navještenju sporu nasljedstva sa Kijevom Barjatinским stranu ovaго. Lично učestvovao je u vojnoj Царя u istočnom ratu, gdje je oslabio anarhiju једном voјnom i učiniо slavni pohod na Османлијар, Ратград и Ескэ-Пума, још му је било отворено недостатак одличних војне уређе руске војске. На пријем великог царевог брата

Претплата та плаћа се у изданим
листима месечног административ-
ног „*Га. Претплата*“ на Цетиње,
из одговарајућег новина или на-
коу драго пошту, а коме је ма-
ружике може се претплатити
преко г. *Вера Гададићковића*, ко-
тор. агента у Котору. Доноси се
пошту уредничку. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузима из текста, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 6 новчића. За огласе важе и на дужи крајеве новушта са.

